

Тези виступу проф. О. В. Атамана на зборах трудового колективу медичного інституту СумДУ в обговоренні щорічного звіту в. о. директора В. А. Сміянова (20.01.2015 р.)

Стратегія

- Стратегія розвитку медичного інституту має відповідати стратегії розвитку університету – стати сучасним, конкурентоспроможним європейським вищим навчальним закладом.
- Звідси, медичний інститут має стати сучасною, конкурентно спроможною європейською складовою частиною університету.
- У цілому СумДУ успішно рухається до цієї мети, про свідчать високі місця у рейтингу QS та його різновидах.
- Внесок різних факультетів у ці досягнення різний. Що стосується медичного інституту, то він був, є і, мабуть ще довго буде підрозділом університету, у якому навчається багато студентів на платній основі та іноземних студентів.
- А тому при важливості всіх інших видів діяльності організація і методичне забезпечення навчального процесу мають стояти на першому місці в діяльності медичного інституту.
- Беручи це до уваги, я обмежую свій виступ тільки цим аспектом нашої роботи, однак, розуміючи, що і всі інші – наукова, лікувальна, госпрозрахункова та виховна робота мають теж важливе значення.

Критичний аналіз

Організація навчального процесу в медичному інституті і методичний його супровід не відповідають сучасним вимогам, не забезпечують конкурентоспроможності і високої якості підготовки студентів. В основі цього – конфлікт відомих діалектичних категорій: **з місту навчального процесу і його форми.**

Видимі прояви цього конфлікту, що ми їх часто називаємо проблемами і труднощами:

- Не вистачає навчальних аудиторій і кімнат.

- Не вистачає кваліфікованих викладачів (т.зв. кадрова проблема).
- Дуже важко складати розклад занять.
- Клініки міста фізично не здатні прийняти велику кількість студентів.
- Низький рівень базової підготовки багатьох студентів.
- Результати "Кроків" стають все гіршими.

Але є *невидимі прояви*, яких ми або не помічаємо, або не хочемо про них говорити:

- Практичні заняття на багатьох кафедрах перестали бути *практичними*, вони перетворилися на семінари. І цьому є об'єктивні причини, на яких не стану зупинятися.

- Основним завданням таких занять є не практикум як такий і підвищення рівня підготовки, а оцінювання поточних знань студентів шляхом опитування і тестування, виставлення відповідних балів, ведення складної арифметики, рейтинги тощо. Іншими словами, ми на заняттях не стільки вчимо, скільки контролюємо.

- На практичних заняттях переважає методика "школярства", "натаскування", яка тягнеться з першого курсу аж до інтернатури. Звідси професійна інфантильність випускників, що виявляє себе нездатністю самостійно організувати своє подальше навчання, здобувати необхідні знання тощо.

- Низький коефіцієнт корисної дії (ККД) навчального процесу в аудиторіях. Простий підрахунок свідчить про те, що в групі з 15 чоловік на 1 студента в середньому припадає 5,3 хв його самостійної діяльності (відповідь за запитання викладача, тестування тощо). При цьому ККД складає 6,6%. Решту часу студент слухає відповіді своїх одногрупників, чекає, поки інші протестуються, слухає пояснення і розповіді викладача тощо, іншими словами нудьгує.

- За такої форми навчання, аудиторні заняття стають нецікавими, мало корисними, мотивація студентів до навчання не тільки не зростає, а часто, навпаки, падає навіть у початково мотивованих студентів.

- Звідси, низька дисципліна, пропуски занять. Заняття відвідуються не завдяки внутрішній потребі, а через санкції, що можуть настати в разі «нб». Студенти масово радіють, коли з якихось причин відмінюються заняття.

Що робити?

Привести у відповідність **зміст** навчального процесу його **формі**. Усунути конфлікт між ними. Для цього слід змінити і перше, і друге.

Зміст.

- Зміст навчального процесу з кожної дисципліни визначається його навчальною програмою.

- Ми сьогодні користуємося **ідеальними** типовими навчальними програмами, по суті ще радянських часів, розробники яких виходили з того, що всі студенти однакові і є **ідеальними**.

- Насправді ж слід виходити з того, що студенти різні як за рівнем вихідної підготовки (можуть, не можуть), так і за мотиваціями до навчання (хочуть, не хочуть).

- Звідси можна розділити всіх студентів на 4 категорії:
- не хочуть і не можуть – таких треба відраховувати;
- хочуть, але не можуть – таким треба допомогти;
- можуть, але не хочуть – таких треба заставити;
- і хочуть, і можуть – таким слід створити належні умови для максимальної реалізації їхніх здібностей.

- Якщо погодитися з наведеним вище, то кожна дисципліна має мати навчальну програму різного рівня за обсягом і глибиною навчального матеріалу:

- основну, опанування якої оцінюється як "добре",
- полегшену, знання якої дає підстави для оцінки "задовільно" і
- додаткову, до якої входять питання, знання яких відповідає рівневі "відмінно".

Форма.

- Процес навчання з колективного має стати максимально **індивідуалізованим**. Зробити це в рамках системи, що існує, неможливо.

- Альтернативою традиційних аудиторних занять має стати нова на теренах вищої медичної освіти **аудиторно-дистанційна форма** навчання, яка поєднувала би **практичні**,

не за формою, а за змістом, заняття та **дистанційну індивідуальну роботу** студента під керівництвом викладача.

- Усі передумови для створення, випробування і поступового впровадження такої форми в нашому університеті є: досвідчений педагогічний колектив, прекрасні технічні і комунікаційні можливості університету, платформи дистанційного навчання E-learning, самостійність у визначенні навчальних планів і програм тощо.

- При впровадженні такої системи зникнуть такі проблеми, як:
 - нестача навчальних аудиторій;
 - кадрова проблема;
 - труднощі складання розкладу занять;
 - відбудеться розвантаження клінік;
 - можна і далі збільшувати прийом на навчання.

- Чого можна досягти:
- індивідуалізації навчального процесу, його самостійної організації студентом за участю викладача, уміння самостійно здобувати знання;
- посилення інтересу і мотивацій до навчання;
- методичної роботи викладача на зовсім іншому, сучасному рівні з використанням новітніх технологій;
- виконання вимог Закону України "Про вищу освіту" щодо зменшення обов'язкових аудиторних занять для студентів і заборону збільшення штату викладачів;
- усе це, разом взяте, має поліпшити якість підготовки фахівців – основної мети зазначеного закону.

Висновок

Медичний інститут перебуває в унікальних умовах: він є складовою частиною одного з передових в Україні і Східній Європі Сумського державного університету. А тому має використати всі його можливості і досягнення для того, щоб першим у нашій державі піднятися на новий сучасний рівень підготовки студентів-медиків, стати провідним у розробці і впровадженні новітніх навчальних технологій у галузі вищої медичної освіти.